

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie praw własności intelektualnej w sektorze muzycznym (opinia z inicjatywy własnej)

(2011/C 318/05)

Sprawozdawca: **Panagiotis GKOFAS**

Dnia 17 stycznia 2008 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

praw własności intelektualnej w sektorze muzycznym

(opinia z inicjatywy własnej).

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 26 maja 2011 r.

Na 473. sesji plenarnej w dniach 13–14 lipca 2011 r. (posiedzenie z 14 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 119 do 51 – 42 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Zarys problemu

1.1.1 Ochrona praw autorskich oraz prawa pokrewne wykonawców w dziedzinie muzyki dotyczące produktów niematerialnych, które coraz częściej podlegają transakcjom handlowym i są rozpowszechniane w formie plików cyfrowych, stanowią kwestię, która w bardzo bezpośredni sposób dotyczy społeczeństwa obywatelskiego.

1.1.2 Niniejsza opinia poświęcona jest **pięciu głównym zagadnieniom**. **Pierwsze** dotyczy określenia i rozgraniczenia uprawnień przysługujących właścicielom praw autorskich i organizacjom zbiorowego zarządzania prawami w sektorze muzycznym, a także zobowiązań wynikających z zakupu i sprzedaży praw własności intelektualnej i praw pokrewnych. **Drugie** zagadnienie dotyczy wynagrodzenia, a ściślej wynagrodzenia przysługującego autorom w wyniku użytkowania przez osoby trzecie (konsumentów) praw własności intelektualnej i praw pokrewnych. **Trzecia** kwestia to określenie sposobu ustalania tego wynagrodzenia oraz zdefiniowanie pojęcia „wykonania publicznego” bądź określenie sytuacji, w których można już mówić o „wykonaniu publicznym”. **Czwarty** problem to **sankcje**, które należy nałożyć na użytkowników za nielegalne korzystanie z tego prawa. **Piąty** temat dotyczy struktury organizacyjnej organów zbiorowego zarządzania lub organizacji zbiorowego zarządzania, w niektórych państwach członkowskich, i sposobu, w jaki one funkcjonują w celu reprezentowania właścicieli praw autorskich.

1.1.3 Zaniepokojenie Komitetu budzi brak harmonizacji prawa wspólnotowego z prawem krajowym oraz rozbieżności wewnętrznego porządku prawnego między poszczególnymi państwami członkowskimi, co może zagrozić zachowaniu koniecznej równowagi między dostępem obywateli do treści kulturalnych i rozrywkowych, swobodą przepływu towarów i usług oraz ochroną praw własności intelektualnej.

1.1.4 Punktem wyjścia prac nad rozporządzeniem, które doprowadzi do wzajemnej harmonizacji prawodawstwa państw

członkowskich, powinno być przegłosowanie i przyjęcie na szczeblu Unii Europejskiej kilku podstawowych zasad dotyczących omawianego zagadnienia, zgodnie z obowiązującymi konwencjami międzynarodowymi, a zwłaszcza Konwencją berneńską o ochronie dzieł literackich i artystycznych, z poszanowaniem praw użytkowników i przy uwzględnieniu uwag Komitetu.

1.1.5 EKES zaleca harmonizację ustawodawstwa państw członkowskich w odniesieniu do zagadnień, które są kłopotliwe w życiu zbiorowym obywateli i bezpośrednio na nie wpływają. Chodzi o to, by ich prawa nabyte i przyznane im konstytucyjnie nie zostały podważone przez różne interpretacje prawa, które czasem są dosłowne i dotyczą poszczególnych sformułowań, a w innych przypadkach są błędne i stronnicze, ze szkodą dla konsumentów-użytkowników. Komisja powinna zająć się punktami spornymi, na które składa się interpretacja prawna terminów stosowanych przez różnych ustawodawców. W tym kontekście, w trosce o osiągnięcie sprawiedliwego rezultatu, Komitet uważa za swój obowiązek poruszenie tej kwestii w trakcie negocjacji. Ochrona autorów i wykonawców nie powinna stanowić przeszkody w swobodnym przepływie utworów; dzięki zmianie odpowiednich przepisów należy równocześnie zapewnić konsumentom swobodę dostępu do zasobów elektronicznych i korzystania z nich, aby zachować te same prawa w środowisku internetowym i poza nim, z poszanowaniem własności intelektualnej.

1.1.6 EKES proponuje ustanowienie jednolitych ram prawnych dotyczących: a) udzielania licencji na reprezentowanie właścicieli praw autorskich, b) zawierania umów dotyczących eksploatacji majątkowych praw autorskich oraz c) korzystania z mediacji w przypadku zaistniałych różnic lub nieporozumień. Mogłoby to pomóc zarówno użytkownikom treści i konsumentom, jak i autorom i innym osobom, którym przysługują prawa autorskie, w rozwiązywaniu zaistniałych między nimi sporów dotyczących korzystania z „utworu”. W tym celu konieczne jest ustanowienie na szczeblu krajowym jednego organu zajmującego się mediacją i rozwiązywaniem sporów między właścicielami praw autorskich a użytkownikami treści.

1.1.7 EKES uważa, że możliwe jest osiągnięcie tego celu dzięki utworzeniu jednego niezależnego organu krajowego, który, poza wyżej wymienionymi zadaniami, gwarantowałby także przejrzystość w zakresie przelewania na konto właścicieli praw autorskich całkowitej sumy wynagrodzeń pobranych za pośrednictwem organu zbiorowego zarządzania, a w przypadkach, gdy to nie nastąpi, za wykorzystanie systemu zabezpieczeń określonych prawem europejskim, przy czym państwa członkowskie miałyby jedynie swobodę określenia zasad utworzenia takiego organu, jego struktury i funkcjonowania. Organ ten mógłby zajmować się: a) zapewnieniem ścisłego przestrzegania obowiązującego prawa, zarówno wspólnotowego, jak i wewnętrznego, właściwego dla danego państwa członkowskiego, w celu realizacji powyższego celu, b) wprowadzeniem całkowitej przejrzystości procesu ściągania płatności i wypłacania wynagrodzeń należnych z tytułu korzystania z autorskich praw majątkowych, c) zwalczaniem oszustw podatkowych dotyczących uiszczania opłat na rzecz państwa związanych z eksploatacją utworów.

1.1.8 EKES uważa, że aby utrzymać zaufanie posiadaczy praw i użytkowników oraz ułatwić transgraniczny system licencjonowania, należy poprawić zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi i przejrzystość w tym zakresie oraz dostosować je do postępu technicznego. Łatwiejsze, bardziej jednolite i neutralne pod względem technologicznym rozwiązania transgranicznego i paneuropejskiego systemu licencjonowania przyczyniłyby się do pobudzenia kreatywności i pomogłyby autorom, producentom i nadawcom treści, z korzyścią dla europejskich konsumentów.

1.2 Skuteczność zarządzania prawami cyfrowymi

1.2.1 Ponadto EKES popiera propagowanie i ulepszanie legalnych usług – takich jak *Deezer*, pierwsza witryna internetowa, która umożliwia darmowy i legalny dostęp do muzyki, czy też usługa *Spotify*, umożliwiająca legalną dystrybucję muzyki za pośrednictwem internetu i finansowana z reklam – oraz uważa, że takie kanały powinny się rozwijać obok działań ustawodawczych.

1.2.2 Kampanie edukacyjne i uświadamiające, w szczególności skierowane do młodzieży, również powinny znaleźć się wśród przewidywanych działań

1.2.3 EKES nalega, by Komisja pogłębiła zasady przedstawione w zaleceniu z dnia 18 maja 2005 r. w sprawie transgranicznego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi w odniesieniu do legalnych usług muzycznych online.

1.2.4 Komitet wnosi o to, by Komisja jak najszybciej przyjęła wniosek dotyczący dyrektywy ramowej w sprawie zbiorowego zarządzania prawami, przewidziany w agendzie cyfrowej.

2. Wstęp

2.1 Autorzy i wykonawcy uzyskują wpływy z przychodów z wykorzystywania ich utworów artystycznych na całym świecie. Organizacje zbiorowego zarządzania, obecne we wszystkich dziedzinach działalności artystycznej, odpowiadają za pobieranie w imieniu autorów przychodów z wykorzystania utworów w jakimkolwiek miejscu na świecie.

2.2 Wielkość i znaczenie organizacji zbiorowego zarządzania są różne w różnych państwach członkowskich: niektóre mają

ograniczony zakres działania, a inne są tak potężne, że w określonych przypadkach mogą zmienić się w faktycznych monopolistów. Usługi, które świadczą artystom również różnią się w zależności od powyższych parametrów.

2.3 Można zasadnie postawić pytanie – tak jak już zrobiła to Komisja Europejska – czy złożoność dzisiejszego systemu gwarantuje odpowiednią skuteczność i czy zabezpiecza on interesy zarówno posiadaczy praw, jak i użytkowników treści, obywateli i ostatecznych konsumentów.

2.4 Być może należałoby przeanalizować sytuację, wykraczając poza „zwykłą” harmonizację techniczną praw autorskich i praw pokrewnych? Jak lepiej zarządzać prawami autorskimi na poziomie krajowym oraz pokonać przeszkody powstałe w wyniku – żeby podać tylko jeden przykład – rozdrobnienia opłat za kopiowanie utworów na użytek prywatny? Jak można połączyć wysiłki zmierzające do ulepszenia ustawodawstwa i skutecznego transgranicznego zarządzania prawami zbiorowymi? Należy przyjąć ustawodawstwo dotyczące tych aspektów.

2.5 Złożoność sytuacji i jej znaczenie dla społeczeństwa obywatelskiego skłoniły EKES do zajęcia się tą kwestią i do jej dogłębnego przeanalizowania możliwych rozwiązań.

2.6 W rzeczy samej niewiedza społeczeństwa w zakresie praw własności intelektualnej, bądź zgoła obojętny, a nawet wrogi stosunek do tej kwestii, powinny wywołać reakcję społeczeństwa obywatelskiego.

2.7 Obowiązujący obecnie system ochrony materialnych (ale nie osobistych) praw autorskich twórców oraz praw pokrewnych wykonawców i producentów w dziedzinie muzyki jest uregulowany szeregiem dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady, takich jak dyrektywa 2006/115/WE z 12 grudnia 2006 r., dyrektywa 2006/116/WE z 12 grudnia 2006 r. oraz dyrektywa 2001/29/WE z 22 maja 2001 r., które pierwotnie miały na celu przede wszystkim ułatwienie swobodnego przepływu towarów i koncepcji w ramach zdrowej konkurencji, lecz również ustanowienie równowagi i zwalczanie piractwa. Wszelka harmonizacja praw autorskich i praw pokrewnych z prawami autorskimi opiera się na wysokim poziomie ochrony, zważywszy na to, że prawa te mają pierwszorzędne znaczenie dla twórczości intelektualnej; ochrony, która przyczynia się do zachowania i rozwoju twórczości w interesie autorów, odtwórców, producentów, konsumentów, użytkowników treści, kultury, branży i publiczności w ogóle. Dlatego też własność intelektualna została uznana za nierozdzielalną część praw własności i jest chroniona Europejską kartą praw podstawowych, ponieważ kreatywna i artystyczna praca autorów oraz artystów odtwórców i wykonawców wymaga wystarczających dochodów, które są podstawą kolejnych prac kreatywnych i artystycznych, a jedynie odpowiednia ochrona prawna posiadaczy praw w dostatecznym stopniu gwarantuje takie dochody.

2.8 W niektórych krajach istnieją przepisy, które nakładają surowe kary za wykonywanie jakiegokolwiek kopii czy za wymianę plików chronionych prawem własności intelektualnej, bez względu na to, czy dokonano tego na ograniczony użytek prywatny czy handlowy⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Kary są takie same bez względu na to, czy chodzi o kopię na użytek prywatny czy o podróbkę w celach handlowych.

2.9 Konsumenci europejscy, których organizacje uznały swoje wykluczenie z negocjacji tych zagadnień za nieprzejrzyste i niedemokratyczne, przestrzegają, że pod pretekstem zwalczania piractwa może dojść do ustanowienia policyjnej kontroli całej wymiany i komunikacji internetowej, z uszczerbkiem dla prawa do prywatności i niejawności korespondencji oraz krążących w internecie informacji. EKES chciałby także być informowany o przebiegu dyskusji i o aktualnie omawianych propozycjach oraz mieć możliwość wypowiedzenia się na ich temat.

3. Uwagi szczególne

3.1 Własność intelektualna: uściślenie i rozróżnienie

3.1.1 Sprawą najwyższej wagi jest rozróżnienie i właściwe zrozumienie pojęć prawa autorskiego i prawa pokrewnego. Oba stanowią całość, którą można określić jako „własność intelektualną” i tak właśnie nazwać. Pojęcie własności intelektualnej zostało ustalone na poziomie międzynarodowym w konwencji z 14 lipca 1967 r., ustanawiającej Światową Organizację Własności Intelektualnej, a później ponownie ujęte w ustawodawstwie wspólnotowym, w szczególności w dyrektywie 2006/115/WE, zatem jest pojęciem ugruntowanym w dorobku prawnym wspólnoty.

3.1.2 EKES uważa, że autorzy i artyści wykonawcy, aby móc kontynuować swoją pracę twórczą i artystyczną, muszą otrzymać stosowne wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów, podobnie jak producenci, aby móc finansować tę pracę. Wytworzenie takich produktów jak fonogramy, filmy lub produkty multimedialne oraz takie usługi, jak usługi „na żądanie”, wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych. Dla zagwarantowania takiego wynagrodzenia i uzyskania zadowalającego przychodu z tych inwestycji konieczna jest właściwa ochrona prawa własności intelektualnej.

3.1.3 EKES postuluje o harmonizację niektórych aspektów prawa autorskiego oraz praw pokrewnych. W ramach tej harmonizacji należy uwzględnić różne sprawozdania dotyczące wdrażania dyrektywy i orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości w tym zakresie.

3.1.4 EKES przyjmuje z zadowoleniem przyjęcie niedawnego wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie dopuszczalnych form wykorzystania dzieł osieroconych (COM(2011) 289 wersja ostateczna), której treść stanowić będzie przedmiot jednej z jego kolejnych opinii.

3.2 Wynagrodzenie

3.2.1 Wynagrodzenie autorów z tytułu praw własności intelektualnej w dziedzinie muzyki (ich elementów dotyczących praw majątkowych) jest prawdopodobnie jednym z punktów, który przysparza państwom członkowskim szczególnych problemów w stosunkach umownych między organami zbiorowego zarządzania a użytkownikami, a który w znacznej części został rozstrzygnięty w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości.

3.2.2 EKES uważa za konieczne zalecenie stosowania zasady równości wszystkich obywateli wobec prawa, a także głoszenia zasady proporcjonalności w odniesieniu do zapewnienia zarówno własności intelektualnej autorów i innych posiadaczy praw, jak i praw użytkowników treści i konsumentów ostatecznych. Obecnie prawa własności intelektualnej w Europie są

chronione przez „traktaty internetowe” Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO), które Unia Europejska i państwa członkowskie ratyfikowały w grudniu 2009 roku, co w zasadzie oznacza ujednoczenie europejskiego prawa właściwego w tej dziedzinie, choć różnorodne deklaracje krajowe przedstawione przy okazji ratyfikacji podważają jednolite podejście na szczeblu UE. Traktaty te postulują zwalczanie kopiowania i podrabiania dla celów komercyjnych, podobnie jak to czyni dyrektywa dotycząca praw autorskich i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym.

3.3 Ustalenie wynagrodzenia i wykonanie publiczne

3.3.1 Kwestie, które wymagają bardziej szczegółowego rozważenia, to ustalenie w jakim momencie można z pewnością stwierdzić, że należy się wynagrodzenie za wykorzystanie muzyki, kiedy mamy do czynienia z wykonaniem publicznym oraz kiedy możemy stwierdzić, że mamy do czynienia raczej z eksploatacją niż z wykorzystaniem.

3.3.2 Komitet jest zdania, że należy jednoznacznie rozróżnić między eksploatacją handlową a wykorzystaniem prywatnym, zarówno jeśli chodzi o cel tego rodzaju eksploatacji, jak i o wiążące się z tym sankcje. W praktyce opłaty pobierane przez organy zbiorowego zarządzania uzgodnione ze stowarzyszeniami reprezentującymi różne sektory użytkowników już uwzględniają różne formy wykorzystania muzyki przez instytucje publiczne, dlatego też podmioty, w których muzyka odgrywa zasadniczą rolę, jak dyskoteki, nie płacą takich samych stawek, jak te, w których muzyka występuje pobocznie lub sporadycznie, np. zakłady fryzjerskie czy niektóre domy towarowe.

3.3.3 EKES uważa, iż wynagrodzenie za tzw. „wykorzystanie wtórne”, o którym mowa w konwencji berneńskiej, jest całkowicie uzasadnione, gdyż właściciele instytucji nadających programy telewizyjne lub radiowe wtórnie wykorzystują utwory zawarte w pierwotnych programach, poprzez które takie utwory i występy są „publicznie przekazywane” w wymienionych miejscach.

3.3.4 Należy zreformować obecny system wynagrodzenia z tytułu praw własności intelektualnej, działający na zasadzie przyznawania zapłaty za odtwarzanie na użytek prywatny, aby zwiększyć przejrzystość w wyliczaniu „godziwego wynagrodzenia”, jak również w pobieraniu i przelewaniu tantiem. Wynagrodzenie powinno opierać się na rzeczywistej stracie finansowej ponoszonej przez właścicieli praw autorskich w wyniku kopiowania na użytek prywatny i należycie ją odzwierciedlać.

3.3.5 W celu ułatwienia przyznawania licencji transgranicznych należy zachować swobodę właścicieli praw w zakresie zawierania umów. Nie powinni oni być zobowiązani do udzielania licencji obejmujących całe terytorium UE ani do tego, by w drodze umowy ustalać poziom opłat za te licencje.

3.3.6 Komitet opowiada się za bardziej innowacyjnymi modelami negocjacji, które umożliwiają dostęp do treści na różnych zasadach (bezpłatność, pełna odpłatność, bezpłatność wyłącznie w odniesieniu do usługi podstawowej), w zależności od rentowności ofert oraz oczekiwań i postaw użytkowników końcowych, poprzez utworzenie właściwej równowagi między wynagrodzeniem dla właścicieli praw a dostępem konsumentów i szerokiej publiczności do treści.

3.4 Sankcje i kary

3.4.1 Komitet jest przekonany, że ochrona własności intelektualnej rzeczywiście ma olbrzymie znaczenie dla rozkwitu gospodarczego i kulturalnego Unii, zwłaszcza w kontekście rozwoju gospodarczego i postępu technologicznego, aby zagwarantować ochronę prac kreatywnych i artystycznych autorów i wykonawców. W tym celu stworzono system skutecznych, odstraszających i proporcjonalnych sankcji, zgodnie z wymogami określonymi przez orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości.

3.4.2 EKES uważa, że wykorzystanie pewnej liczby utworów stanowiących własność intelektualną, które dozwolone jest jedynie na zasadzie wyjątku od wyłączności właścicieli praw autorskich, z ograniczeniami dla użytkowników, powinno zostać uznane za ogólne, pozytywne prawo obywateli. Podobnie ograniczenia w ich użytkowaniu nie są całkowicie jasne lub zapisane w prawie, a zatem konsumenci mają wątpliwości co do tego, jakie działania są zgodne z obowiązującym ustawodawstwem.

Ochrona własności intelektualnej przez prawo karne stanowi zasadniczą gwarancję ochrony i zapewnienia porządku społecznego, kulturalnego, gospodarczego i politycznego krajów rozwiniętych.

EKES opowiada się przeciwko stosowaniu procedur karnych w stosunku do użytkowników niekierujących się chęcią zysku.

3.4.3 Instytut ds. Prawa Informacyjnego Uniwersytetu Amsterdamskiego przeprowadził na zlecenie Dyrekcji Generalnej ds. Rynku Wewnętrznego Komisji Europejskiej badanie nad wdrażaniem dyrektywy 2001/29/WE w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym oraz nad wpływem, jaki ona wywiera na prawo krajowe państw członkowskich⁽²⁾. Rozdziały drugiej części dotyczące stosowania tych przepisów w państwach członkowskich UE wykazują, że spośród 26 krajów poddanych badaniu, jedynie sześć stosuje jako sankcję karę pozbawienia wolności.

3.4.4 Komitet proponuje i wnosi, by art. 8 dyrektywy 2001/29/WE uzupełnić o ustęp 4, w którym w odniesieniu do ochrony prawnej przed naruszeniem praw i obowiązków wskazanych w przedmiotowej dyrektywie orzeczono by dekryminalizację wykorzystania przez użytkowników-konsumentów treści, w przypadku których podmioty wykorzystujące je i rozpowszechniające je publicznie nie wywiązały się uprzednio ze swoich obowiązków związanych z prawem własności intelektualnej. W odniesieniu do publicznego udostępnienia treści ograniczy się zakres odpowiedzialności za nie do postępowania cywilnego i wynikających z niego sankcji (zobowiązanie do odszkodowania proporcjonalnego do wynagrodzenia należnego z tytułu praw majątkowych autorów i posiadaczy praw pokrewnych). Sankcje karne za naruszenie praw własności intelektualnej należałoby stosować wyłącznie w jasno określonych przypadkach naruszania zasad handlu w wyniku działań związanych z przestępczością zorganizowaną oraz nielegalnego wykorzystywania praw własności intelektualnej do celów komercyjnych. W każdym razie środki wykonawcze należy stosować z poszanowaniem podstawowych praw konsumentów.

3.5 Struktura organizacyjna i funkcjonowanie organów zbiorowego zarządzania

3.5.1 Należy podkreślić, że w obecnych wzbudzających kontrowersję dyrektywach niepodzielnie panuje zasada całkowitego braku ochrony użytkowników i konsumentów – ich los zależy od postanowień powziętych przez organizacje zbiorowego zarządzania, których działania nie podlegają faktycznej kontroli. EKES domaga się, by w ramach prawnych uznawano, chroniono i gwarantowano prawa obywateli-konsumentów, jak też równość wobec prawa i równość obywateli, jeśli chodzi o ochronę użytkowników i konsumentów przed autorami i właścicielami praw pokrewnych, zgodnie z przepisami w zakresie własności intelektualnej, a zwłaszcza z zaleceniem Komisji z 18 maja 2005 r.

3.5.2 EKES wnosi o uzupełnienie art. 5 dyrektywy 2006/115/WE o ustęp 5, w którym należy orzec, że organizacje zbiorowego zarządzania, którym przyznano licencje upoważniające je do pobierania opłat z tytułu praw autorskich i reprezentowania właścicieli praw autorskich, nie będą mogły, jako organizacja zbiorowego zarządzania, mieć charakteru komercyjnego, lecz będą musiały być organizacjami niedochodowymi o strukturze stowarzyszenia, w którego skład wchodziły podmioty posiadające prawa własności intelektualnej i prawa pokrewne.

3.5.3 EKES wnosi o uzupełnienie art. 5 dyrektywy 2006/115/WE o ustęp 6, w którym należy orzec, że organizacje lub organy zbiorowego zarządzania powinny być nadzorowane przez niezależny podmiot na szczeblu krajowym (jeden krajowy podmiot zarządzający). Może to być ten sam podmiot, który przyznał im prawo do pobierania opłat z tytułu praw autorskich artystów odtwórców lub wykonawców. Inaczej mówiąc, podmiot wydający licencje może także zajmować się nadzorem.

3.5.4 EKES wnosi o uzupełnienie art. 5 dyrektywy 2006/115/WE o ustęp 7, w którym należy orzec, że autorzy, artyści odtwórcy lub wykonawcy, którym przysługują prawa autorskie, mają prawo cedowania przysługujących im praw majątkowych z tytułu prawa własności intelektualnej. Mogą też przenieść swe prawa z tytułu najmu i użyczenia kilku organizacjom lub organom zbiorowego zarządzania już istniejącym albo nowo powstałym. Zważywszy, że w tej sytuacji istnieje niebezpieczeństwo, że a) wynagrodzenie dla artystów zostanie pobrane więcej niż raz, przez różne organizacje lub organy zbiorowego zarządzania, co pociąga za sobą kolejne niebezpieczeństwo, że b) wobec tego użytkownik, zamiast z jedną organizacją lub jednym organem zbiorowego zarządzania, zawrze umowy i przeprowadzi transakcje z dużą liczbą takich organizacji lub organów, które c) wypłacą podwójne wynagrodzenie za korzystanie z jednego utworu. Podmiot, który udziela licencji organizacjom lub organom zbiorowego zarządzania będzie również posiadał kompetencje oraz ponosił odpowiedzialność w zakresie podziału wynagrodzenia, które organizacje lub organy te pobiorą od użytkowników, między autorów i posiadaczy praw pokrewnych. Proponuje się, by w określonych miejscach zainstalować nowoczesne technologie w zakresie oprogramowania, które umożliwiają zapisanie danych dotyczących konkretnych fonogramów (autor, wykonawca, czas trwania itd.) w czasie ich wykonania, tak że

⁽²⁾ Badanie to zostało opublikowane w lutym 2007 r.

użytkownik dokona płatności z tytułu odnośnych praw autorskich w sposób, który umożliwia także ich proporcjonalną wypłatę. Wyżej wymieniony podmiot będzie także odpowiedzialny za niedopuszczenie do wielokrotnego pobierania wynagrodzenia za utwór jako całość. Państwa członkowskie, w których nie ma podmiotu przyznającego licencje organizacjom lub organom zbiorowego zarządzania, będą musiały przewidzieć powołanie go zgodnie z prawem krajowym.

3.5.5 Komitet wnosi o uzupełnienie art. 5 dyrektywy 2006/115/WE o ustęp 8, w którym należy orzec, że organy zbiorowego zarządzania, które reprezentują artystów odtwórców lub wykonawców, powinny przygotowywać podsumowanie i imienne sprawozdanie finansowe dotyczące zarządzania środkami i podziału wynagrodzeń zebranych w imieniu właścicieli praw autorskich, oraz dostarczyć wszelkich informacji pozwalających na ustalenie, czy przedmiotowe wpływy zostały przekazane uprawnionym osobom, które

zadeklarowały je jako dochody opodatkowane przez służby finansowe państw członkowskich. Rachunkowość organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi oraz faktyczny podział pobranych tantiem między poszczególnych właścicieli praw autorskich powinny zostać poświadczone przez niezależnego audytora, którego sprawozdanie powinno zostać upublicznione. Powinny one ponadto podlegać kontroli okresowej przez właściwe organy, takie jak Trybunał Obrachunkowy czy też niezależne organy publiczne.

3.5.6 EKES wnosi o uzupełnienie art. 5 dyrektywy 2006/115/WE o ustęp 9, w którym należy orzec, że w wypadku, gdy organy zbiorowego zarządzania nie wypłaciłyby posiadaczom praw autorskich wynagrodzenia, które pobrały, bądź gdyby nie przestrzegały postanowień ust. 5 i 7 przedmiotowego artykułu, podmiot, który przyznaje licencje, odbierze im ją, a następnie, w zależności od stopnia naruszenia przepisów, przekaże sprawę sądom krajowym.

Bruksela, 14 lipca 2011 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

ZAŁĄCZNIK

do opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Następujące fragmenty opinii sekcji, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów (art. 50 ust. 4 regulaminu wewnętrznego), zostały zmienione na rzecz poprawek przyjętych przez Zgromadzenie:

a) **Punkt 1.1.8**

1.1.8 Można podać w wątpliwość przejrzystość w zakresie zarządzania przychodami pobieranymi przez organizacje zbiorowego zarządzania w kontekście transgranicznym. W rzeczy samej, autorzy, właściciele praw pokrewnych, podmioty zobowiązane do uiszczenia opłat z tytułu praw autorskich, jak również konsumenci, nadal nie wiedzą, co dokładnie jest pobierane, ani też jakie jest przeznaczenie przychodów pobieranych w ramach systemu zbiorowego zarządzania prawami.

Wynik głosowania

Za: 113
Przeciw: 61
Wstrzymało się: 23

b) **Punkt 3.1.1**

3.1.1 Sprawą najwyższej wagi jest rozróżnienie i właściwe zrozumienie pojęć prawa autorskiego i prawa pokrewnego dotyczącego wykonawców. Oba stanowią całość, którą można określić jako „własność intelektualną” i tak właśnie nazwać. Powszechnie wiadomo, że składają się na nią prawa autorskie, które należą do autorów tzn. kompozytorom i autorom tekstów piosenek, jak również prerogatywy wynikające z praw pokrewnych, które przysługują artystom i wykonawcom danych utworów.

Wynik głosowania

Za: 116
Przeciw: 55
Wstrzymało się: 27

c) **Punkt 3.1.3**

3.1.3 EKES postuluje o harmonizację niektórych aspektów prawa autorskiego oraz praw pokrewnych artystów odtwórców i wykonawców. Jest to konieczne w ramach działań komunikacyjnych i informacyjnych, np. kiedy utwór utrwalony na fonogramie staje się własnością publiczną. Konieczność zadbania o pewność prawa i ochronę wyżej wymienionych praw wymaga przeprowadzenia harmonizacji ustawodawstwa państw członkowskich np. w odniesieniu do pojęcia „własności publicznej” jako źródła dochodów, generującej autorom wpływy środków. Całokształt tych działań ma na celu zapewnienie harmonijnego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

Wynik głosowania

Za: 108
Przeciw: 57
Wstrzymało się: 31

d) **Punkt 3.2.1**

3.2.1 Wynagrodzenie autorów z tytułu praw własności intelektualnej w dziedzinie muzyki (ich elementów dotyczących praw majątkowych) jest prawdopodobnie jednym z punktów, który przysparza państwom członkowskim szczególnych problemów w stosunkach umownych między organami zbiorowego zarządzania a użytkownikami.

Wynik głosowania

Za: 88
Przeciw: 71
Wstrzymało się: 34

e) **Punkt 3.3.2**

3.3.2 Komitet jest zdania, że należy jednoznacznie rozróżnić między eksploatacją handlową a wykorzystaniem prywatnym, zarówno jeśli chodzi o cel tego rodzaju eksploatacji, jak i o wiążące się z tym sankcje. Za „publiczne” uznaje się każde wykorzystanie, wykonanie i udostępnienie utworu, które rozpowszechnia utwór w kręgu szerszym niż ścisła rodzina i bezpośrednie otoczenie społeczne, bez względu na to, czy członkowie tego kręgu znajdują się w tym samym miejscu czy w różnych miejscach, a także wszelkie udostępnianie publiczności, która nie znajduje się w miejscu, w którym odbywa się dane udostępnienie. Definicja ta powinna obejmować wszelką transmisję lub retransmisję przeznaczoną dla publiczności danego utworu, w tym radiofoniczną – drogą przewodową lub bezprzewodową.

Wynik głosowania

Za: 103

Przeciw: 53

Wstrzymało się: 27

f) Punkt 3.3.3

3.3.3 EKES uważa, iż należy w sposób jasny i otwarty uściślić, że termin „wykorzystanie publiczne” oznacza wykorzystanie przez użytkownika danego utworu w celach dochodowych oraz w ramach działalności gospodarczej, która tego wymaga lub usprawiedliwia takie użycie (utworu, dźwięku, obrazu albo dźwięku połączonego z obrazem).

Wynik głosowania

Za: 100

Przeciw: 58

Wstrzymało się: 28

g) Punkt 3.3.6

3.3.6 Zważywszy, że godziwe wynagrodzenie powinno obejmować samo w sobie element proporcjonalności, co jest często stosowane w praktyce, należy odróżnić działalność gospodarczą, w wypadku której wykonanie lub wykorzystanie utworu stanowi główny obszar działalności i źródło dochodów przedsiębiorstwa (organizatorzy koncertów lub spektakli, kino, radio, telewizja itp.) od innych rodzajów działalności gospodarczej, w wypadku których wykonanie utworu nie ma charakteru zarobkowego (np. kierowca taksówki słuchający radia podczas przewożenia klienta) lub ma charakter drugorzędny w stosunku do głównego rodzaju działalności gospodarczej (muzyka tła w windzie domu towarowego, w restauracji itp.). Opłaty powinny być zatem zróżnicowane, począwszy od bezpłatności po pełną opłatę, stosownie do stopnia, w jakim utwór przyczynia się do danej działalności gospodarczej. Rozróżnienia te są wyraźnie stosowane w niektórych krajach, takich jak Francja, gdzie inne opłaty nakłada się na organizatorów spektakli i nadawców utworów, a inne – na kawiarnie i restauracje.

Wynik głosowania

Za: 106

Przeciw: 62

Wstrzymało się: 27

h) Punkt 3.3.7

3.3.7 Komitet wnosi, by po art. 11 ust. 7 dyrektywy 2006/115/WE, który stanowi, że w przypadku braku porozumienia właścicieli praw wysokość godziwego wynagrodzenia może być określona przez państwa członkowskie, dodać ustęp 8, który zawierałby przepisy uściślające określenie owego godziwego wynagrodzenia. Należy również orzec w ust. 8, że ustanawia się komisję ds. rozstrzygania sporów między właścicielami praw a użytkownikami, do której obie strony będą musiały się obowiązkowo odwoływać. Pertraktacje przez nią prowadzone muszą doprowadzić do zawarcia porozumienia między twórcami i wykonawcami posiadającymi prawa z jednej strony a użytkownikami i konsumentami z drugiej, w którym wymieniona zostanie całkowita wysokość godziwego wynagrodzenia z tytułu korzystania z przedmiotowego prawa. Korzystanie z pośrednictwa komisji ds. rozstrzygania sporów w zakładzie, że organizacje zbiorowego zarządzania wcześniej zawarły pisemny protokół ustaleń w sprawie reprezentowania twórców i wykonawców posiadających prawa, których reprezentują w odniesieniu do konkretnych utworów. W wypadku braku takiej umowy, potwierdzonej dokumentem opatrzonym potwierdzoną datą, który wskazywałby w stosunku do każdego utworu i każdego fonogramu poszczególnych posiadaczy praw do niego, organizacje te nie będą upoważnione do ściągania jakichkolwiek opłat w imieniu uprawnionych, z którymi nie pozostają w stosunku umownym. Niedopuszczalne jest uznanie możliwości domniemanego uprawnienia, tzn. przyjęcia, że dana jednostka jest uprawniona do pobierania opłat na podstawie faktu, że domaga się ich uiszczenia. W skład komisji wchodziłoby: jeden członek z ramienia konsumentów, jeden z ramienia posiadaczy praw oraz dwaj przedstawiciele partnerów społecznych (jeden z grupy pracodawców, drugi z grupy pracowników) lub – na szczeblu europejskim – jeden członek EKES-u reprezentujący grupy społeczne.

Wynik głosowania

Za: 116

Przeciw: 57

Wstrzymało się: 23

i) Punkt 3.4.1

3.4.1 Komitet jest przekonany, że ochrona własności intelektualnej rzeczywiście ma olbrzymie znaczenie dla rozkwitu gospodarczego i kulturalnego Unii, zwłaszcza w kontekście rozwoju gospodarczego i postępu technologicznego. Może ona jednak przynieść rezultaty przeciwne do zamierzonych, na przykład poważnie utrudniając działalność handlową, w wypadku, gdy prawa autorskie są chronione w sposób nieproporcjonalny ze szkodą dla użytkowników-konsumentów.

Wynik głosowania

Za: 104
Przeciw: 61
Wstrzymało się: 36

j) Punkt 3.4.2

3.4.2 Komitet z niepokojem stwierdza, że obowiązująca dyrektywa, zamiast znosić istniejące w tej dziedzinie bariery w wymianie handlowej i innowacjach, wprowadza nowe. Wystarczy wziąć pod uwagę przykład niejasności dotyczącej kwestii godziwego wynagrodzenia, która raczej komplikuje niż ułatwia sposób funkcjonowania małych i średnich przedsiębiorstw w okresie ochronnym, który został wydłużony bez wprowadzenia koniecznych mechanizmów zabezpieczających. Podobnie wygląda sytuacja w wypadku, gdy organy zbiorowego zarządzania nie działają w sposób racjonalny i przejrzysty, kiedy użytkownicy komercyjni nie są w pełni świadomi sytuacji lub gdy uszczerbek ponoszony przez posiadaczy praw w związku z ewentualnym wykorzystaniem danego utworu jest nieznaczny w stosunku do nadmiernie surowych sankcji.

Wynik głosowania

Za: 104
Przeciw: 61
Wstrzymało się: 36

k) Punkt 3.4.3

3.4.3 Komitet zdecydowanie zaleca zastąpienie ustępu, w którym państwom członkowskim przyznaje się swobodę określenia nakładanych sankcji, ze względu na to, że w wielu państwach nie mają one stosownego charakteru proporcjonalnego, a w niektórych z nich stosuje się nawet sankcje karne.

Wynik głosowania

Za: 104
Przeciw: 61
Wstrzymało się: 36

l) Punkt 3.4.4

3.4.4 EKES niepokoi zwłaszcza fakt, że ustawodawstwo wspólnotowe ma na celu ochronę prawa własności intelektualnej i praw pokrewnych twórców, artystów, etc, jednak nie uwzględnia dostatecznie praw użytkowników i, co za tym idzie, konsumentów. Faktycznie, o ile stwierdza się, że działania twórcze, artystyczne i przedsiębiorcze w dużej mierze stanowią działalność właściwą wolnym zawodom, wobec czego należy je ułatwiać i chronić, w odniesieniu do użytkowników nie przyjmuje się takiego samego podejścia. Wykorzystanie pewnej liczby utworów stanowiących własność intelektualną dozwolone jest jedynie na zasadzie wyjątku od wyłączności właścicieli praw autorskich, z ograniczeniami dla użytkowników; jednakże ograniczenia w ich użytkowaniu nie są całkowicie jasne lub zapisane w prawie, a zatem konsumenci mają wątpliwości co do tego, jakie działania są zgodne z obowiązującym ustawodawstwem.

Wynik głosowania

Za: 104
Przeciw: 61
Wstrzymało się: 36
